

БИЕЛЭЛТИЙГ ТАЙЛАГНАСАН: “Бэрлэг Майнинг” ХХК –ийн гүйцэтгэх захирал

.....Ш.Чулуунбаатар

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМАНД ОРШИХ “ЦАГААН ТОХОЙ” АЛТНЫ
ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

(Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл: MV -021071)

(Аж ахуйн нэгжийн регистрийн дугаар: 5007127)

Хянасан: БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын Ахлах шинжээч

.....Ц.Жаргалнэмэх

Боловсруулсан: “Бэрлэг Майнинг” ХХК –ийн мэргэжилтэн

.....Ж.Энхбаатар

Улаанбаатар

2024 он

ГАРЧИГ

1. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	5
2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	10
3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	12
3.1 Агаарын чанар, агаар орчны бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	12
3.2 Хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	14
3.3 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	19
3.4 Биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	20
3.5 Нийгэмд үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	21
4. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	23
5. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	29
6. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	33
7. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	37
8. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	41
9. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	45

Хавсралт материал

Хавсралт 1.	ААН-ийн Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ	47
Хавсралт 2.	Ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл.....	49
Хавсралт 3.	Уурхайг ашиглалтанд хүлээн авсан тухай комиссын акт.....	53
Хавсралт 4.	Сум орон нутагтай хийсэн нийгмийн хариуцлагийн гэрээ.....	56
Хавсралт 5.	Тухайн жилийн усны ашиглалтын гэрээ, төлбөрийн баримт.....	60
Хавсралт 6.	Тухайн жилийн газар эзэмшлийн гэрээ, төлбөрийн баримт.....	66
Хавсралт 7.	Нөхөн сэргээлтийн ажлын баталгаа төлбөрийн баримт.....	71
Хавсралт 8.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд хийсэн лабораторийн шинжилгээний гэрээ, шинжилгээний хариу.....	72
Хавсралт 9.	Байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитын “Ногоо гэрэлт ирээдүй” ХХК-тай байгуулсан гэрээ.....	77
Хавсралт 10.	“Хай Би Ойл” ХХК-тай байгуулсан Техникийн хаягдал тос бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ, хаягдал тос тушаасан баримт.....	82
Хавсралт 11.	Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын “Тохилог Хараа” ОНӨААТҮГ-тай байгуулсан Хог хаягдлын гэрээ.....	88
Хавсралт 12.	Сум орон нутгийн оршин суугчдын төлөөлөлтэй хамтарсан хурлын тэмдэглэл.....	91

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1.	MV-021071 тусгай зөвшөөрөлтэй 36.22 га талбайн солбилцол.....	6
Хүснэгт 2.	Агаарын чанар, агаар орчны бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	12
Хүснэгт 3.	Хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	14
Хүснэгт 4.	Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	19
Хүснэгт 5.	Биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	20
Хүснэгт 6.	Нийгэмд үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	21
Хүснэгт 7.	Нөхөн сэргээлтийн ажилд ашигласан техникийн жагсаалт.....	28
Хүснэгт 8.	Нөхөн сэргээлтийн ажлын хүн хүчний жагсаалт.....	28
Хүснэгт 9.	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилт	29
Хүснэгт 10.	Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, ослын уршгийг арилгах ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилт	30
Хүснэгт 11.	Үйлдвэрлэлийн болон ахуйн хаягдлаас үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт	35
Хүснэгт 12.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт	39
Хүснэгт 13.	Удирдлага зохион байгуулалтын талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт.....	42
Хүснэгт 13.	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь.....	45
Хүснэгт 14.	2024 оны байгаль орчны хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний зардлын нэгтгэл.....	46

Зургийн жагсаалт

Зураг 1.	MV-021071 тусгай зөвшөөрлийн талбайн байршлын тойм зураг.....	5
Зураг 2.	Уурхайн кемпийн зохион байгуулалт.....	9
Зураг 3.	Замын тоосжилтыг дарсан байдал.....	13
Зураг 4.	Хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хүрээнд хийгдсэн ажил.....	16
Зураг 5.	Ялбагийн давааны гүүрний засварын ажлын явц	22
Зураг 6.	Эфель гаалийн дүүргэлт хийж шимт хөрсөөр хучих явц	25
Зураг 7.	Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлын үр тариалах явц	25
Зураг 8.	Техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлын явц	26
Зураг 9.	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсний дараах байдал	27
Зураг 10.	Гал унтраах багаж хэрэгсэл, практик сургалтын явц	31
Зураг 11.	ШТМ түгээх, хадгалах цэг.....	32
Зураг 12.	Уурхайн засварын талбай.....	32
Зураг 13.	Ахуйн хэрэглээний хог хаягдлыг түр хадгалах цэг.....	33

Зураг 14.	Шингэн хог хаягдал хадгалах, хураах цэг, дахин боловсруулах байгууллага руу хүргэх.....	34
Зураг 15.	Хатуу хог хаягдлыг ангилан ялгаж, хадгалах цэг.....	34
Зураг 16.	Ерөө голын дагуу хийсэн их цэвэрлэгээний ажлын явц.....	35
Зураг 17.	Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвөөс шинжилгээ хийж буй ажлын явц.....	37
Зураг 18.	ХАБЭА, Байгаль хамгаалах, байгалийн баялаг ашиглах болон байгалийн гэнэтийн аюултай үзэгдэл болон үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлэх сэдвээр зохион байгуулсан сургалтуудын явц.....	43
Зураг 19.	“Ногоо гэрэлт ирээдүй” ХХК-аас төлөвлөгөөт байгаль орчны аудит хийж буй ажлын явц.....	43
Зураг 20.	Тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас баруун урагш тарьсан 3 наст нарс модны суулгац тарьж буй ажлын явц ба үр дүн /6-10-р сар/	44
Зураг 21.	Орон нутгийн иргэдийн төлөөлөлтэй хамтарсан хурал.....	46

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт байрлах 36.22 га талбай бүхий MV-021071 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй “Бэрлэгийн цагаан тохой” алтны шороон ордыг “Бэрлэг майнинг” ХХК нь эзэмшдэг бөгөөд 2019 оноос эхлэн ашиглалт явуулж байна.

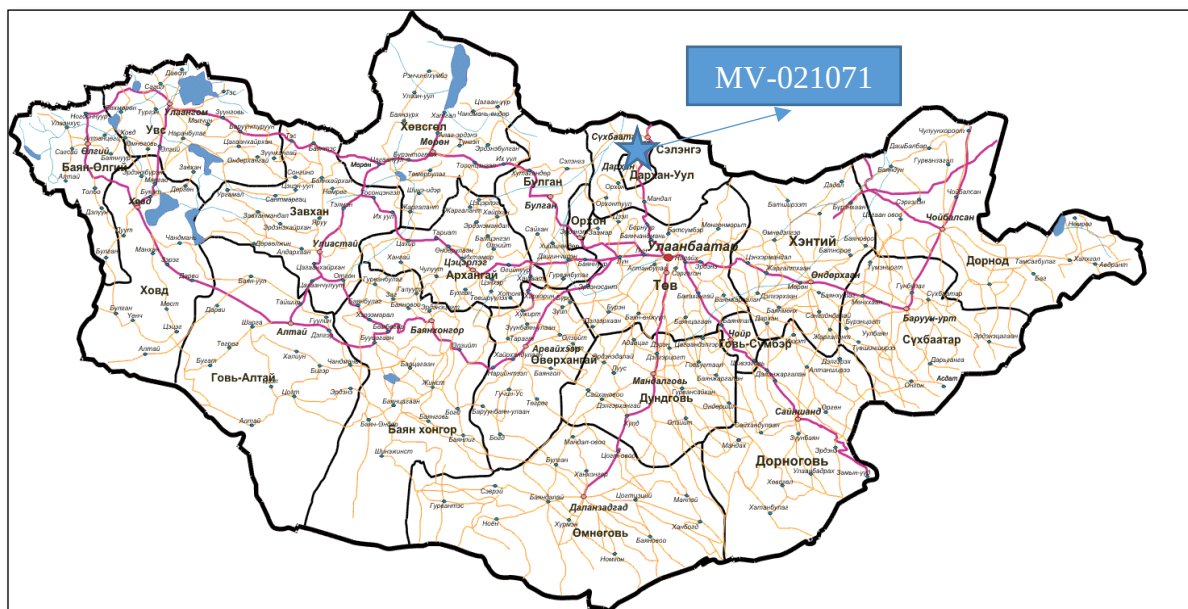
Ерөнхий мэдээлэл

Компаний нэр:	“Бэрлэг майнинг” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар:	9019004047
Регистрийн дугаар:	5007127
Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар:	MV -021071
Ашиглалтын технологи:	Ил уурхай
Баяжуулалтын технологи:	Гравитаци

Ордын байршил

Тусгай зөвшөөрлийн талбай нь засаг захиргааны хувьд Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт харьяалагдах дэвсгэрт орших бөгөөд Улаанбаатар хотоос зүүн хойш 250 км, Дархан-Уул аймгаас зүүн урагш 170 км, Зүүнхараагаас зүүн хойш 70 км –т Бэрлэгийн цагаан тохойд оршино. Тус талбай нь Монгол орны байрзүйн зургийн М-48-107 –р хавтгайд байрлана.

Зураг 1. MV-021071 тусгай зөвшөөрлийн талбайн байршлын тойм зураг

Хүснэгт 1. MV-021071 тусгай зөвшөөрөлтэй 36.22 га талбайн солбицол

№	Өргөрөг	Уртраг
1	49° 8' 11.91"	107° 4' 06.32"
2	49° 8' 00.74"	107° 4' 06.32"
3	49° 7' 35.86"	107° 3' 41.31"
4	49° 8' 07.00"	107° 3' 41.31"
5	49° 8' 06.70"	107° 3' 42.08"
6	49° 8' 06.85"	107° 3' 44.02"
7	49° 8' 08.10"	107° 3' 44.06"
8	49° 8' 09.72"	107° 3' 44.13"
9	49° 8' 11.37"	107° 3' 42.55"
10	49° 8' 11.91"	107° 3' 41.77"

Баяжуулах хэсгийн хүчин чадал

Ордын элсийг угаан баяжуулах цехийн жилийн хүчин чадал 40.8-50.2 мян.м³ ба угаах төхөөрөмжийн суурилагдсан хүчин чадал 40.0 м³/ц болон угаах цехийн цаг ашиглалт 75%-тай ажиллах үед жилд 113-140 хоног ажиллахаар ордыг ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэлд тусгажээ.

Уурхайн ашиглалтын систем

Уг орд нь бага гүний орд бөгөөд уул-геологийн нөхцөл харьцангуй энгийн тул тээвэртэй ашиглалтын системээр ил аргаар ашигладаг. Иймд бульдозероор эхэлж шимт хөрсийг ил уурхайн хил хүрээний гадна талд түрж шимт хөрсний овоолго үүсгэсний дараа түүний доорхи хөрс болон элсэн давхаргыг экскаватор-автосамосвалын хослолоор зөөж тээвэрлэдэг.

Үндсэн хөрсийг эхний ээлжинд гадаад овоолгод байрлуулж, ашиглалтын хоосон орон зай үүсгэн шууд дотоод овоолго хийх замаар ажиллав. Энэ нь хөрс болон шимт хөрсний давхаргуудыг холихгүйгээр анх байсан төлөвт нь эргүүлэн оруулж нөхөн сэргээлт хийх боломжийг бүрдүүлсэн.

Алт агуулсан элсийг угаах төхөөрөмж байрласан талбайд зөөвөрлөн овоолго үүсгэн, үүссэн овоолгоосоо утгуурт ачигчаар угаах төхөөрөмжийг тэжээн ажиллалаа.

Ордын нөөц, ашиглалтын нөөцийн тооцоо ба ашиглалт

АМГТГ-ын даргын 2019 оны 6-р сарын 10-ны өдрийн н/44 тоот тушаалаар MV-021071 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд хамаарах алтны эдийн засгийн үр ашигтай нөөцийг бодитой В зэрэглэлээр шлихээр 53.84 кг-аар, химийн цэврээр 49.0 кг-аар, боломжит С зэрэглэлээр шлихээр 5.72 кг-аар, химийн цэврээр 5.21 кг-аар, В+С зэрэглэлээр химийн цэврээр 54.21 кг-аар баталсан байна.

АМГТГ-ын даргын 2019 оны 8-р сарын 7-ны өдрийн Т/131 тоот тушаалаар MV-021071 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Бэрлэгийн цагаан тохой нэртэй Ерөө голын зүүн дэнжийн /ХШ-570-580/ алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэлийг хүлээн авсанд тооцсон байна.

Уг алтны шороон ордыг ашиглах төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллага “Дөрвөн талст Экологи” ХХК 2021 онд хийж гүйцэтгэсэн.

Уурхайн ажилласан горим

Бэрлэгийн цагаан тохой алтны шороон ордын уурхай нь улирлын чанартай ажиллаж 7-р сарын 20-ноос 11-р сарын 5 хүртэл нийт 57 хоног ажилласан.

Усан хангамжийн эх үүсвэр, усны хэрэглээ

2024 оны ашиглалтын хугацаанд унд ахуйд 486.0 м³ ус, үйлдвэрт 12,236.0 м³ ус ашигласан бөгөөд үүнээс эргэлтээр 8,565.2 м³, нөхөн сэлбэлтээр 3,670.8 м³ ус ашигласан.

Сум орон нутгаас худаг гаргах зөвшөөрөл авч 2021 оны 8-р сард тусгай зөвшөөрлийн талбайд ахуйн ундны усны хэрэгцээний зориулалттай худаг гаргасан. Тус худгаас дээж авч лабораторийн шинжилгээ хийлгэхэд “Ундны ус, эрүүл хуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900:2018”-ын шаадлагыг хангаж байна.

Цахилгаан хангамжийн үүсвэр

Бэрлэгийн цагаан тохой алтны шороон ордыг ашиглах төслийн хүрээнд цахилгаан хэрэглэгчид /уурхайн ус зайлуулах насос, гидрошлюзын угаан баяжуулах төхөөрөмж, уурхайн кемп/-ийн цахилгааныг зөөврийн 60-100 кВт дизель цахилгаан үүсгүүрээр хангадаг.

Тухайн оны уулын ажлын гүйцэтгэлийн мэдээ

2024 оны ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд В-4 блокыг үргэлжлүүлэн, С-2 блокыг дуустал 31.11 мян.м³ хөрс хуулж, 7.27 мян.м³ элс олборлон баяжуулахаар төлөвлөсөн.

2024 онд уул уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагаагаар эвдрэлд орсон 0.45 га талбайд дотоод овоолгоор мөн уурхайн зам, ажилчдын кемп, нуур зэрэг бусад ашиглалтын явцад өртсөн 1.3 га талбайд гадаад овоолгоор техникийн нөхөн сэргээлт хийхээр, биологийн нөхөн сэргээлт, ургамалжуулалтын ажлын хүрээнд 2.5 га талбайд олон наст бэлчээрийн ургамал болон бусад төрлийн ургамлуудын үрийг тариалан биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийхээр тус тус төлөвлөсөн байна.

2024 оны уулын ажлаар В-4, С-2 блокуудад ашиглалт явуулсан. Нийт 25.56 мян.м³ хөрс хуулалт хийж үүнээс 7.31 мян.м³ элс олборлосон.

Нөхөн сэргээлтийн ажил

MV-021071 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайн 2024 оны ашиглалтын явцад эвдрэлд орсон дотоод, гадаад овоолгоор 1.75 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 2.5 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт, ургамалжуулалтын ажлын хүрээнд олон наст бэлчээрийн ургамал болон бусад төрлийн ургамлуудын үрийг тариалах ажлуудыг тус тус хийж гүйцэтгэв.

Дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн ажил

Манай компани нь нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 2023 оны дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн ажлаар тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас зүүн хойд хэсэгт 450 орчим метр зайд байрлах Бэрлэгийн голын зүүн эргийн дагуу урьд өмнө нь ашиглаад нөхөн сэргээлт хийгээгүй орхисон усаар дүүрсэн ухсан нүх, эфель, гааль, шавар, шимт хөрсөөр холилдсон овоолго бүхий эвдрэлд орсон 3.01 га талбайд дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. 2024 онд уг талбайд арчилгаа, тордолгоо, усалгааны ажлыг хийж гүйцэтгэв.

Уурхайн зохион байгуулалт

Зураг 2. Уурхайн кемпийн зохион байгуулалт

2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Ил уурхайн олборлолтын явцад байгаль орчинд тодорхой хэмжээний сөрөг нөлөө үзүүлдэг. Ил уурхайн олборлолтын явцад анхаарах гол зүйл бол технологийн дагуу гүйцэтгэх, ил уурхайн ойр орчмын хөрс, ургамлан бүрхэвчийг хамгаалах явдал юм. Иймээс байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуух ажлуудыг хангаж ажилласан болно.

Байгаль орчны 2024 оны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөө зэрэгт тусгагдсан арга хэмжээнүүдийн цаг тухайд нь авч хэрэгжүүлсэн.

Мөн Монгол улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” болон “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулиуд, 2019 онд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын тушаалаар батлагдсан Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам зэргийг удирдлага болгон ажилласан.

Байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгахын дараах үйл ажиллагааг авч хэрэгжүүлэв. Үүнд:

- ✓ Байгаль орчны бохирдолоос сэргийлэх, байгалийн нөөц баялгийг зүй зохистой ашиглах зорилгоор байгаль орчинд учрах нөлөөллийг хамгийн бага байлгахад анхаарч ажиллаа.
- ✓ Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомж, бусад холбогдох хууль, дүрэм, журам, стандартуудыг мөрдлөг болгон ажилласан.
- ✓ Байгаль орчныг хамгаалах, ажилчдын аюулгүй байдлыг хангах үүднээс ажилчдад тогтмол хугацаанд сургалт зохион байгуулан ажилласан.
- ✓ Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-аар батлуулж, төлөвлөгөөний дагуу хяналт-шинжилгээ Байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитыг “Ногоо гэрэлт ирээдүй” ХХК-тай байгуулсан 2022/09 тоот гэрээний дагуу аудит хийлгэж хамтран ажилласан байна.
- ✓ 2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан орчны хяналт шинжилгээний ажлыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Сэлэнгэ аймгийн “Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв”-тэй байгуулсан гэрээний дагуу Байгаль орчны төлөв байдлын хяналт шинжилгээг ус, хөрс, агаараас дээж авч шинжлэхэд хэвийн хэмжээнд байгаа нь шинжилгээний хариугаар гарсан.
- ✓ Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод” төслийн хүрээнд манай компани нь өөрийн 10 хүний бүрэлдэхүүнтэй, 2 техникийн тусламжтай тусгай зөвшөөрлийн талбайн баруун урагш 700 метр орчимд 2.2 га талбайд 1500 ширхэг 3 настай нарс модны суулгац тарьж ургуулан ажиллаж байна.
- ✓ Хог хаягдлын менежментийн ажлын хүрээнд ахуйн хог хаягдлаа Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын “Тохилог Хараа” ОНӨААТҮГ-тай №57 тоот Хог

хаягдлын гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж, гэрээний дагуу ахуйн хог хаягдлыг төвлөрсөн хогийн цэгт хаясан. Тоног төхөөрөмж, засварын газар болон үйлдвэрлэлийн үүсэлтэй металл хаягдлыг тусгай талбайд хашлага хийн цуглуулж, тээвэрлэн борлуулахад бэлтгэн хурааж, УБ хот дахь түүхий эд авах цэгт тушаасан. Машин техникээс гарсан ажилласан тос, маслыг битүүмжлэл бүхий саванд цуглуулан, дахин боловсруулах зөвшөөрөл бүхий “Хай Би Ойл” ХХК-тай байгуулсан №24/03 тоот “Техникийн хаягдал тос бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ”-ний дагуу хаягдал тосоо нийлүүлэн ажиллалаа.

- ✓ 2024 оны уулын ажлын дараа нийт ашиглалтын талбай болон Ерөө голын гольдрол, эрэг дэхь хогийг цэвэрлэн Мандал сумын төвлөрсөн хогийн цэгт хаясан.
- ✓ Компанийн ажилтнууд, нутгийн иргэд болон сонирхогч талуудад байгаль орчны асуудлыг нээлттэй, шударга, ил тод байлгах зорилгоор “Бэрлэг Майнинг” ХХК нь Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын Засаг даргатай №01 тоот “Нийгмийн хариуцлагын гэрээ” байгуулан гэрээний хүрээнд орон нутагт Байгаль орчинг хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлсэн ажил, арга хэмжээг цаг тухайд нь танилцуулж харилцан уялдаатай ажиллав.

3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх үүднээс дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн.

Хүснэгт 2

3.1 Агаарын чанар, агаар орчны бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Гол болзошгүй сөрөг нөлөө	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Тоосжилт болон бохирдуулагч хийн , нөлөөгөөр орчны агаар бохирдох	Уурхайн технологийн машины замыг график гарган услаж байх	Тоосжилтыг багасгахын тулд олборлолт явуулж байсан талбай, дутуу хэлбэржүүлсэн овоолго, ашиглаж байгаа болон ашиглахгүй байгаа зам талбайг бороо хур ороогүй үед 7 хоногт 1-2 удаа усалж чийглэсэн.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Уурхайн менежер	- Агаарын бохирдлын тухай хууль; - Агаарын чанар, Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2008;
2		Уурхайн зам талбайг засахдаа тоосжилт багатай материал сонгох	Ашиглахгүй болсон шороон замыг бульдозер, утгуурт ачигчийн тусламжтай дагтаршуулан засварлаж, олон салаа зам гаргахгүй, замын тэмдэглэгээ хийж, автомашин тээврийн хэрэгсэлийн хурдыг хязгаарлаж ажиллав.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Уурхайн менежер	- Бинзен хөдөлгүүртэй автомашин-Утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга MNS 5013:2009;
3		Уурхайн хөрс хуулах, гадаад овоолго, зам талбай барих ажлыг хийхдээ салхи багатай үед хийх	Уурхайн хөрс хуулах, гадаад овоолго, зам талбай барих ажлыг цаг агаарын нөхцөл байдалтай уялдуулан салхи багатай үед төлөвлөж, хийж байв.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Ашиглалтын инженер	- Дизель хөдөлгүүртэй автомашин-Утааны тортогжилтын зөвшөөрөгдөх
4		Уурхайн машин механизмын янданд шүүх, цэвэрлэх төхөөрөмж суурилуулах	Уурхайн машин механизмын янданд шүүх, цэвэрлэх төхөөрөмжийг цэвэрлэх, солих ажлыг тогтмол хугацаанд гүйцэтгэж байв.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Механик	
5		Хүнд механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо,үйлчилгээг тогтмолжуулах, хөдөлгүүрээс гарах утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах	Манай уурхай нь сүүлийн үеийн дэвшилтэт техник, машин механизмыг үйл ажиллагаандаа ашиглаж байгаа ба нийт машин механизмуудыг тогтмол засвар үйлчилгээнд хамруулан, тухайн оны	Үйл ажиллагааны зардлаас	Механик	

6		Машин механизмуудын бүхээгийг тоос орохгүйгээр тусгаарлаж бүхээгт цэвэр агаар оруулах арга хэмжээ авах	техникийн үзлэг оношлогоондоо орсон болно. Иймээс хорт утааны ялгаралт стандартын түвшинд байх үндэслэлийг бий болгож байгаа юм.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Хариуцсан жолооч, оператор	дээд хэмжээ ба хэмжих арга MNS 5014:2009;
7		Ил задгай хог хаягдал шатаахгүй байх /сургалт, ухуулга 4 дэхь жилдээ/	Ил задгай хог хаягдал шатаахгүй байх талаар ажилчдад сургалт, ухуулга зохион байгуулав.	150.0	Байгаль орчны ажилтан	
		Дүн		150.0		

Зураг 3. Замын тоосжилтыг дарсан байдал

3.2 Хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 3

№	Гол болзошгүй сөрөг нөлөө	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Хөрс элэгдэл эвдрэлд орох, бохирдох, гадаргын унаган хэлбэр өөрчлөгдөх, үржил шим алдагдах	Ашиглалт явуулах болон хаягдлын овоолго хийх талбайн үржил шимт хөрсийг тусад нь хуулж 5 м-ээс өндөргүй овоолон хадгалах	Ашиглалт явуулсан болон хаягдлын овоолго хийсэн талбайн үржил шимт хөрсийг тусад нь хуулж 5 м-ээс өндөргүй овоолон хадгалж байв. Овоолсон шимт хөрсийг салхинд хийсэх болон үерийн усанд урсахаас хамгаалахаар зохион байгуулсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Ашиглалтын инженер	-Газрын тухай хуулийн 50-р зүйл 50.1.1 дэхь заалт; -Газар шорооны ажлын үеийн үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт MNS5914:2008;
2		Урьд жилүүдэд хийгдсэн уурхайн замыг тэмдэгжүүлж, салаа зам гаргахаас сэргийлсэн ухуулах самбарыг сэргээн засварлах, ухуулга сурталчилгаа хийх /4 дэхь жилдээ/	Олон салаа зам хөрс эвдлэх аюултайг тооцож замын сүлжээг цэгцтэй болгож үйлдвэрийн технологийн замуудын эхэнд анхааруулах тэмдэг тавих, бусад тэмдэглэгээг засварлан, шинээр тавьж тэмдэгжүүлэв.	100.0	Уурхайн менежер	-Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн шаардлага MNS5918:2008;
3		Шатах, тослох материалыг зориулалтын саванд хадгалах, орчинд асгарч алдагдахаас сэргийлэх, хаягдлыг цуглуулж цэвэрлэн эргүүлж ашиглах арга хэмжээг төлөвлөх, бохирдсон хөрсийг цэвэрлэх, зайлуулах арга хэмжээ авах	Шатах, тослох материалыг зориулалтын ёмкст хадгалж, орчинд асгарч алдагдахаас сэргийлж хадгалах талбайг хатуу хучилттай болгож, бохирдсон хөрсийг цэвэрлэж, зайлуулах арга хэмжээг тухай бүрт нь авч байв. Машин техникээс гарсан ажилласан тос, малыг цулуулан, дахин боловсруулах зөвшөөрөл бүхий “Хай Би Ойл” ХХК-тай Техникийн хаягдал тос бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ байгуулан гэрээний дагуу хаягдал тос нийлүүлсэн.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан	-Эвдэрсэн газарт хучилт хийх хөрс. Техникийн шаардлага MNS4919:2000; -Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал;
4		Машин механизмын засвар үйлчилгээг хатуу хучилттай талбайд хийх, урьд жилүүдэд хийгдсэн засварын талбайг сэргээн засварлах	Машин механизмын засвар үйлчилгээг тусгай зориулалтын засварын талбайд хийж байсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Механик, Хариуцсан жолооч, оператор	

5		Хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлэх болон олон салаа зам гаргахгүй байх талаар жолооч, операторуудад сургалт явуулах /4 дэхь жилдээ/	Хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлэх болон олон салаа зам гаргахгүй байх талаар жолооч, операторуудад 4 дэхь жилдээ сургалт зохион байгуулж ажиллаа.	120.0	Байгаль орчны ажилтан	
6		Газар шорооны болон барилга байгууламжийн ажлын үед эвдэрсэн газрыг засч тэгшлэх, ухагдсан орон зайд нөхөн дүүргэлт хийж техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх	Газар шорооны ажлын үед эвдэрсэн газрыг засч тэгшлэх, ухагдсан орон зайд нөхөн дүүргэлт хийж техникийн нөхөн сэргээлтийг тогтмол хийж гүйцэтгэсэн.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан	
7		Шимт хөрсний овоолгыг төлөвлөгөөний дагуу цэгцтэй хийх	Үндсэн хөрсийг эхний ээлжинд гадаад овоолгод байрлуулж, ашиглалтын хоосон орон зай үүсгэн шууд дотоод овоолго хийх замаар ажиллав. Энэ нь хөрс болон шимт хөрсний давхаргуудыг холихгүйгээр анх байсан төлөвт нь эргүүлэн оруулж нөхөн сэргээлт хийх боломжийг бүрдүүлсэн.	-	Уурхайн инженер	
		Дүн		220.0		

Зураг 4. Хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хүрээнд хийгдсэн ажлуудаас:

- Үржил шимт хөрсний овоолго

- Тэмдэг, тэмдэглэгээ

- ШТМ-ын зориулалтын хадгалах ёмкост

- Ашигласан тос, маслын хадгалах, хураах цэг

3.3 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 4

№	Гол болзошгүй сөрөг нөлөө	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Усны нөөц багасах, түвшин буурах, усны бохирдол үүсэх	Голын гольдролыг өөрчлөхгүй байх, гадаргуугын усанд бохирдолт үүсгэхгүй байх	Голын гольдролыг өөрчлөөгүй ба гадаргуугын усанд бохирдолт үүсгэхгүй байх тал дээр анхаарч хортой болон хор хөнөөл учруулж болзошгүй бодис материалыг зориулалтын дагуу хадгалж, хяналт тавин, газрын гадаргуугын болон гүний усыг хамгаалж ажилласан.	-	Байгаль орчны ажилтан	-МУ-ын стандарт MNS4943:2011; -Усны тухай хууль; -Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль; -Усан орчны чанарын үзүүлэлт MNS4586:1998; -Газар доорх усыг бохирдлоос хамгаалах MNS3342:1982;
2		Үйлдвэрлэлийн болон ахуйн ус хэрэглээний хэмжээг нарийвчлан тооцож, усыг дахин хэрэглэх, хэмнэлттэй зарцуулахад анхаарч ажиллах	ТӨҮГ-Усны газрын 2024/6/4-ний өдрийн №Е-2405-000053 тоот Ус ашиглах дүгнэлтээр үйлдвэрлэлийн болон ахуйн усны хэмжээг нарийвчлан тодорхойлуулав.	560.0	Ашиглалтын инженер	
4		Үйлдвэрлэлийн болон ахуйн бохир усыг Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанаас авсан зөвшөөрлийн дагуу стандартын түвшинд цэвэршүүлж тунгаасны дараа хөрсөнд нэвчүүлэх	Ус ашиглуулах гэрээг дүгнүүлсэний дараа Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанаас хуулийн хугацаанд зөвшөөрөл авч ажиллана.	-	Байгаль орчны ажилтан	
5		Урьд жилүүдэд хийгдсэн унд ахуйн усны эх үүсвэрт тогтоосон хамгаалалтыг сэргээн сайжруулах	Сум орон нутгаас худаг гаргах зөвшөөрөл авч 2021 оны 8-р сард тусгай зөвшөөрлийн талбайд ахуйн ундны усны хэрэгцээний зориулалттай гаргасан худгийн хамгаалалтын бүсийг сэргээн засварлав.	180.0	Уурхайн менежер	

6		Ус ашиглалтын гэрээг Хараа-Ерөө сав газрын захиргаатай хийж, ус ашиглалтын төлбөрийг харьяа татварын дансанд байршуулах	Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаатай ус ашиглах гэрээ байгуулан 2024 онд ашигласан усны төлбөрийг харьяа татварын албаны тусгай дансанд байршуулсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Ашиглалтын инженер	
7		Уурхайн дэвсгэр дэх засварын талбай, явуулын цистерн зэрэг ШТМ алдагдаж болзошгүй эх үүсвэрт болон уурхайн хүнд машин техник, тээврийн хэрэгслүүдийн бүрэн бүтэн байдлыг өдөр бүр шалгах, ШТМ алдагдсан тохиолдолд түүнийг үл нэвчүүлэх, цуглуулах боломжийг бүрдүүлэх, бохирдлыг цэвэрлэх саармагжуулах арга хэмжээ авах	Уурхайн дэвсгэр дэх засварын талбай, явуулын цистерн зэрэг ШТМ алдагдаж болзошгүй эх үүсвэрт болон уурхайн хүнд машин техник, тээврийн хэрэгслүүдийн бүрэн бүтэн байдлыг өдөр бүр шалгаж, ШТМ алдагдсан тохиолдолд түүнийг үл нэвчүүлэх, цуглуулах боломжийг бүрдүүлэн, бохирдлыг цэвэрлэж саармагжуулж байв.	500.0	Байгаль орчны ажилтан_жолооч, оператор	
		Дүн		1,240.0		

3.4 Биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний биелэлт

Хүснэгт 5

№	Гол болзошгүй сөрөг нөлөө	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Ургамал устах, өсөлт ургалт нь саатах, төрөл зүйл өөрчлөгдөх, бүрхэц, биомасс багасах	Ургамал устах, талхлагдахаас сэргийлэх арга хэмжээ авч, бэлчээрийн талбайг багасгахгүй байх	Ургамлан нөмрөгийг устах, талхлагдахаас сэргийлж, хүн, техникийн хөдөлгөөнд хязгаарлалт тавьж авто замуудаар зорчих хөдөлгөөнийг хэвшүүлж хяналт тавьж, шороон асгацууд бий болгохгүйгээр, талбайн ашиглалтын зохион байгуулалтыг сайжруулан ажиллав.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан	- Амьтны аймгийн тухай хууль-6.1.7 дахь заалт;

2		Ажилчдын кемп, дээрх ногоон байгууламжийг арчлах, тордох, тогтмол услах	Өмнөх жилийн байгуулсан ажилчдын кемп дэх ногоон байгууламжийг усалж тордож байв.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Уурхайн менежер	
3	Амьтанд гэмтэл учруулах, тоо толгой хорогдох	Хууль бус ан агнуураас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах	Хууль бус ан агнуураас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор сургалт ухуулга хийх ажлыг 8-р сард зохион байгуулсан.	50.0	Байгаль орчны ажилтан	
4	Идэш тэжээлийн хомсдол үүсэх	Өвчилсөн, байгалийн гамшиг болон бусад аюулд нэрвэгдсэн амьтанд тусламж үзүүлэх, авран хамгаалах	Өвчилсөн, байгалийн гамшиг болон бусад аюулд нэрвэгдсэн амьтанд тусламж үзүүлэхэд бэлэн байдалд ажилласан.	Гамшигийн үеийн буюу зайлшгүй үеийн зардалаар төсөвлөгдсөн	Байгаль орчны ажилтан	
5		Биологийн төрөл зүйлийн ач холбогдол, хамгаалах чиглэлээр ажилчдад сургалт явуулах	Биологийн төрөл зүйлийн ач холбогдол, хамгаалах чиглэлээр ажилчдад 8-р сард сургалт зохион байгуулав.	100.0	Байгаль орчны ажилтан	
		Дүн		150.0		

3.5 Нийгэмд үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 6

№	Гол болзошгүй сөрөг нөлөө	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Орон нутгийн иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд сөрөг нөлөө үүсэх	Уурхайн хүрээ, хамгаалалтыг сэргээн засах	Ялбагийн давааны хуучин гүүр нурж орон нутгийн иргэд зорчих боломжгүй болсныг Бэрлэг Майнинг ХХК өөрийн 10 хүн, 3 автомашин, техникийн тусламжтай гүүрний засварын ажлыг 2024 оны 4-р сард гүйцэтгэж Ерөө сумын БО-ы ажилтан Болдбаатарт хүлээлгэн өгөв.	800.0	Байгаль орчны ажилтан	-
		Дүн		800.0		

Зураг 5. Ялбагийн давааны гүүрний засварын ажлын явц

4 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Бэрлэгийн цагаан тохойн алтны шороон ордын нөхөн сэргээлтийг “Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт, Техникийн ерөнхий шаардлага MNS5917:2008”, “MNS 5916:2008 Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт”, “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5918:2008” стандартын шаардлагад нийцүүлэн БОНХАЖ-ын сайдын 2015 оны 03 дугаар сарын 30-ны өдрийн А-138 дугаар тушаалаар батлагдсан “Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал”-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн.

2024 онд MV-021071 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй “Цагаан тохой” алтны шороон ордыг ашиглах төслийн хүрээнд 2.5 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт, 1.75 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт /1.3 га-д гадаад овоолго, 0.45 га-д дотоод овоолгоор/-ийн ажлыг тус тус хийхээр төлөвлөлөө.

2024 оны дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн ажлын хүрээнд 2023 онд төслийн талбайгаас зүүн хойд хэсэгт 450 орчим метр зайд байрлах Бэрлэгийн голын зүүн эргийн дагуу хийсэн 3.01 га талбайд хийсэн нөхөн сэргээлтийн ажлыг үргэлжлүүлэн арчилж тордох ажлуудыг хийж гүйцэтгэхээр төлөвлөв.

2024 оны уулын ажлаар В-4, С-2 блокуудад ашиглалт явуулсан. Нийт 25.56 мян.м³ хөрс хуулалт хийж үүнээс 7.31 мян.м³ элс олборлосон.

Нөхөн сэргээлтийн ажил

MV-021071 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайн 2024 оны ашиглалтын явцад эвдрэлд орсон дотоод, гадаад овоолгоор 1.75 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 2.5 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт, ургамалжуулалтын ажлын хүрээнд олон наст бэлчээрийн ургамал болон бусад төрлийн ургамлуудын үрийг тариалах ажлуудыг тус тус хийж гүйцэтгэв.

Дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн ажил

Манай компани нь нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 2023 оны дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн ажлаар тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас зүүн хойд хэсэг рүү 450 орчим метр зайд байрлах Бэрлэгийн голын зүүн эргийн дагуу урьд өмнө нь ашиглаад нөхөн сэргээлт хийгээгүй орхисон усаар дүүрсэн ухсан нүх, эфель, гааль, шавар, шимт хөрсөөр холилдсон овоолго бүхий эвдрэлд орсон 3.01 га талбайд дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд 2024 онд тус талбайг тордох, услах, арчлах ажлыг хийж гүйцэтгэв.

Бусад ажил:

2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан орчны хяналт шинжилгээний ажлыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Сэлэнгэ аймгийн “Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв”-тэй байгуулсан гэрээний дагуу Байгаль орчны төлөв байдлын хяналт шинжилгээг ус, хөрс, агаараас дээж авч шинжлэхэд хэвийн хэмжээнд байгаа нь шинжилгээний хариугаар тодорхойлогдсон. /Дээжний хариуг хавсаргав/

Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод” төслийн хүрээнд манай компани нь өөрийн 10 хүний бүрэлдэхүүнтэй, 2 техникийн тусламжтай тусгай зөвшөөрлийн талбайн баруун урагш 700 метр орчимд 2.2 га талбайд 1500 ширхэг 3 настай нарс модны суулгац тарьж ургуулан ажиллаж байна.

Хог хаягдлын менежментийн ажлын хүрээнд ахуйн хог хаягдлаа Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын “Тохилог Хараа” ОНӨААТҮГ-тай №57 тоот Хог хаягдлын гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж, гэрээний дагуу ахуйн хог хаягдлыг төвлөрсөн хогийн цэгт хаясан. Тоног төхөөрөмж, засварын газар болон үйлдвэрлэлийн үүсэлтэй металл хаягдлыг тусгай талбайд хашлага хийн цуглуулж, тээвэрлэн борлуулахад бэлтгэн хурааж, УБ хот дахь түүхий эд авах цэгт тушаасан. Машин техникээс гарсан ажилласан тос, маслыг битүүмжлэл бүхий саванд цуглуулан, дахин боловсруулах зөвшөөрөл бүхий “Хай Би Ойл” ХХК-тай байгуулсан №24/03 тоот “Техникийн хаягдал тос бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ”-ний дагуу 1600 литр хаягдал тосыг нийлүүлэн ажиллалаа. 2024 оны уулын ажлын дараа нийт ашиглалтын талбай болон Ерөө голын гольдрол, эрэг дэхь хогийг цэвэрлэн Мандал сумын төвлөрсөн хогийн цэгт хаясан.

Компанийн ажилтнууд, нутгийн иргэд болон сонирхогч талуудад байгаль орчны асуудлыг нээлттэй, шударга, ил тод байлгах зорилгоор “Бэрлэг Майнинг” ХХК нь Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын Засаг даргатай №01 тоот “Нийгмийн хариуцлагын гэрээ” байгуулан гэрээний хүрээнд орон нутагт Байгаль орчинг хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлсэн ажил, арга хэмжээг цаг тухайд нь танилцуулж харилцан уялдаатай ажиллав.

Байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитыг “Ногоо гэрэлт ирээдүй” ХХК-тай байгуулсан 2022/09 тоот гэрээний дагуу аудит хийлгэж хамтран ажиллаж байна.

Нөхөн сэргээлтийн ажлын фото зургуудыг хавсаргав.

Зураг 6. Эфель гаалийн дүүргэлт хийж шимж хөрсөөр хучих явц

Зураг 7. Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлын үр тариалах явц

Зураг 8. Техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлын явц

Зураг 9. Техникийн нөхөн сэргээлт хийсний дараах байдал

Хүснэгт 7. Нөхөн сэргээлтийн ажилд ашигласан техникийн жагсаалт

№	Техникийн нэр		Тоо ширхэг	Төрөл
1	DISD – 300 маркын экскаватор		1	өөрийн
2	HITACHI - 200 маркийн экскаватор		1	өөрийн
3	KOMATSU - 65 маркийн бульдозер		1	өөрийн
4	NORD - BENZ маркийн ачаа ачигч		2	түрээсийн
5	HOWO – маркийн ачаа ачигч		2	түрээсийн
6	YUN2 665 - маркийн утгуурт ачигч		1	өөрийн
7	Forland маркийн түлш цэнэглэгч		1	өөрийн
8	Ланд крузер - 100 маркийн суудлын авто машин		1	өөрийн

Хүснэгт 8. Нөхөн сэргээлтийн ажлын хүн хүчний жагсаалт

№	Албан тушаал	Тоо хэмжээ, хүн	Төрөл
1	Ахлагч ХАБЭА-н ажилтан	1	өөрийн
2	Экскаваторын оператор	4	өөрийн
3	Бульдозерын оператор	2	өөрийн
4	Жолооч оператор	6	түрээсийн
5	Нярав, түгээгч	1	өөрийн
6	Утгуурт ачигчийн оператор	1	өөрийн

5 ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн хүрээнд олборлосон элсийг уурхайн талбайд скруберээр баяжуулна. Өөрөөр хэлбэл, ажилчид, инженер, техникийн ажилтнууд ажлын хариуцлага алдах, ялангуяа үйл ажиллагааны явцад технологийн горим зөрчсөнөөс элдэв осол гарч, үйлдвэрлэлийн хэвийн ажиллагаа саатах, ажиллагсадын эрүүл мэнд хохирох, хөдөлмөрийн чадвараа алдах, тахир дутуу болох, хүний амь нас эрсдэх зэрэг осол аваар гарч болзошгүй тул аюулгүй ажиллагааг анхаарч ажиллах шаардлагатай.

Хүснэгт 9. Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан
1	Байгууллагад мөрдөгдөж буй дүрэм журам, ХАБЭА-н холбогдох журам, зааварыг бүх ажилчдад танилцуулж, шалгах - тогтмол	Тухайн жилийн ажил эхлэхийн өмнө бүх ажилчдыг ХАБЭА-н сургалтанд хамруулан, шалгалт авч бэлтгэсэн. Ажилчдыг ээлжинд гарахын өмнө өдөр бүр аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаанд хамруулдаг.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
2	Нэг бүрийн хамгаалах хувцас хэрэгслээр хангах	Жил бүрийн 6-р сард зуны, 10-р сард өвлийн хөдөлмөр хамгааллын хувцас, нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр хангасан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Нярав
3	Анхны тусламжийн хэрэгслээр хангах	Анхны тусламжийн хэрэгслийг тогтмол шинэчлэн бэлэн байдлыг хангаж ажиллажсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Нярав
4	Урьд жилүүдийн хийгдсэн ажлын байр, талбайд ХАА-ы тэмдэг, тэмдэглэгээг сэргээн засварлах	Өмнөх жилүүдэд хийгдсэн ХАА-ы тэмдэг тэмдэглэгээ, самбарын мэдээллийг шинэчлэн сайжруулсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Уурхайн менежер
5	Эрүүл, аюулгүй ажлын байрны нөхцлийг бүрдүүлэх -тогтмол	Ажлыг байрны үзлэгийг тогтмол зохион байгуулж ажилласан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
6	Хаягдлын сангийн аюулгүй байдлыг хангах-тогтмол	Хаягдлын сангийн аюулгүй байдлыг тогтмол хангаж ажилласан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан

Хүснэгт 10. Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, ослын уршгийг арилгах ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан
1	Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх талаар сургалт зохион байгуулах	Бүх ажилчдыг гал түймэр унтраах компанийн дотоод сургалтанд 5-р сард хамруулсан.	150.0	Байгаль орчны ажилтан
2	Гал унтраах, хамгаалах хэрэгслээр хангах	Гал унтраах багаж хэрэгслийг шаардлагатай газруудад байрлуулсан. Мөн машины кабин бүрт эмийн сан, галын хор байрлуулсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Нярав
3	Болзошгүй осол эндэгдэл гаргах, хүний амь насанд аюул учруулж болох нөхцлүүдээс урьдчилан сэргийлэх	Гал түймрээс сэргийлэх талаар анхааруулга, санамжийн хуудас хийж, шаардлагатай газруудад нүдэнд харагдахуйц газруудад байрлуулсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
4	Ослын үед ажиллах ИТА-ын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө хийж, нийтэд танилцуулах	Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулж 5-р сард нийт ажилчдад танилцуулав.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
5	Ажилчдыг ослын үед өөртөө болон бусдад үзүүлэх эмнэлгийн анхан шатны тусламжийн арга барилд сургах, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Гэнэтийн ослын үед өөртөө болон бусдад үзүүлэх эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх практик сургалт зохион байгуулав.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
6	Ослын шалтгааныг тогтоох, дахин осол гаргахаас сэргийлэх, хяналтын байгууллагуудтай хамтрах	Ажилчдыг ээлжинд гарахын өмнө өдөр бүр аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаанд хамруулж байв. Жолооч бүрийг даатгалд хамруулсан.	-	Байгаль орчны ажилтан
	Нийт дүн		150.0	

Гал түймэр: Уг нутаг дэвсгэр нь гал түймэрийн аюул осол ихтэй бүс нутагт хамаарах бөгөөд хавар, намрын улиралд салхи, шуурга ихтэй байдаг учир ил задгай газарт гал гарахаас болгоомжлох нь чухал.

Уурхайн жил бүрийн уулын ажлын төлөвлөгөө болон аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөндөө галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг тусгаж гал унтраах багаж хэрэгслээр хангаж ажилласан.

Зураг 10. Гал унтраах багаж хэрэгсэл, практик сургалтын явц

Хөрс: Хөрсийг химийн бодисоор бохирдуулах, шатах тослох материалыг ил задгай асгахгүй байх зэрэгт анхаарч ажилласан. Шатах тослох материалын хадгалах агуулах, засвар үйлчилгээний талбай, хаягдал тос, тосон бүтээгдэхүүний агуулах зэргийг үер ус, галын аюулд өртөхөөргүй газарт сонгон байгуулсан.

Шатах тослох материал, хаягдал тос-тосон бүтээгдэхүүний агуулах зэрэгт санамсаргүй тохиолдлоор асгарахаас урьдчилан сэргийлж сануулга, самбар, тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулж, тусгайлан сургалт явуулсан. Мөн эрсдэлийн үед хэрэглэх эд материал, элс хайрга, галын аюулгүйн булан байгуулж, онцгой бүсийн тусгай тэмдэг тэмдэглэгээг байрлуулж ажиллаа. Уурхайн бүсэд хөрснөөс дээж авахуулж химийн шинжилгээ хийлгэхэд хэвийн хэмжээнд байгаа нь шинжилгээний хариугаар тодорхойлогдсон.

Зураг 11. ШТМ түгээх, хадгалах цэг

Зураг 12. Уурхайн засварын талбай

Олон салаа зам хөрс эвдлэх аюултайг тооцож замын сүлжээг цэгцтэй болгож үйлдвэрийн технологийн замуудыг хийж, замуудын эхэнд анхааруулах тэмдэг тавьж тэмдэгжүүлсэн. Сургалт, ухуулах сурталчилгааг тогтмол явуулж ажиллаа.

"Цагаан тохой" алтны шороон ордод алт агуулсан баяжмалыг баяжуулахад усаар угаан хүндийн хүчний буюу гравитацийн аргаар баяжуулдаг учир ямар нэгэн химийн бодис ашигладаггүй. Иймд баяжуулах үйлдвэрт ямар нэгэн химийн бодис хэрэглээгүй болно.

6 ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Уурхайн үйл ажиллагаа явагдаж эхлэхэд хог хаягдал гарснаар тухайн газар нутгийг бохирдуулах, мөн ажиллаж амьдарч байгаа ажилчид, нутгийн иргэдийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэх магадлалтай тул дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэв.

Уурхайн хог хаягдлыг дараах байдлаар ангилсан. Үүнд:

1. Ахуйн хэрэглээний хог хаягдал
2. Шингэн хог хаягдал
3. Хатуу хог хаягдал

Ахуйн хэрэглээний хог хаягдалд: Ажилчдын байрнаас гарах хог, гал тогооны газраас гарах хаягдал, ажлын байрны хог, тосгоноос гарах хог хаягдлууд багтана. Хог хаягдлын менежментийн ажлын хүрээнд ахуйн хог хаягдлаа Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын “Тохилог Хараа” ОНӨААТҮГ-тай №57 тоот Хог хаягдлын гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж, гэрээний дагуу ахуйн хог хаягдлыг төвлөрсөн хогийн цэгт хаясан. 2024 оны уулын ажлын дараа нийт ашиглалтын талбай болон Ерөө голын гольдрол, эрэг дэхь хогийг цэвэрлэн Мандал сумын төвлөрсөн хогийн цэгт хаясан.

Зураг 13. Ахуйн хэрэглээний хог хаягдлыг түр хадгалах цэг

Шингэн хог хаягдалд: Уурхайн хүнд даацын машин механизмын засвар үйлчилгээ хийгдсэний дараагаар сольсон тос масло, шүүр, ахуйн хэрэглээний бохирын ус гэх мэт хаягдал гардаг. Машин техникээс гарсан ажилласан тос, маслыг битүүмжлэл бүхий саванд цуглуулан, дахин боловсруулах зөвшөөрөл бүхий “Хай Би Ойл” ХХК-тай байгуулсан №24/03 тоот “Техникийн хаягдал тос бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ”-ний дагуу хаягдал тосоо нийлүүлэн ажиллалаа.

Ахуйн хэрэглээний шингэн бохирын хаягдлыг цооног байгуулан түүнд зайлуулан ариутгалыг тогтмол хийж ашиглалтын хугацаа дуусахад ариутган дарж булшлах арга хэмжээг авсан. Үүнээс гадна бие засах газрын битүүмжлэлийг сайн хийж, тогтмол ариутгал цэвэрлэгээ хийх арга хэмжээг авч ажилласан.

Зураг 14. Шингэн хог хаягдал хадгалах, хураах цэг, дахин боловсруулах байгууллага руу хүргэх

Хатуу хог хаягдалд: Уурхайн механик цех, токарийн суурь машин, засвар үйлчилгээ хийгдсэн машин механизмаас гарах хатуу хог хаягдлууд орно. Тоног төхөөрөмж, засварын газар болон үйлдвэрлэлийн үүсэлтэй металл хаягдлыг тусгай талбайд хашлага хийн цуглуулж, тээвэрлэн борлуулахад бэлтгэн хурааж, УБ хот дахь түүхий эд авах цэгт тушаасан.

Зураг 15. Хатуу хог хаягдлыг ангилан ялгаж, хадгалах цэг

Төслийн үйл ажиллагаанаас үүссэн хог хаягдлыг зайлуулахдаа дараахь дэс дарааллыг баримталж ажилласан.

- Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь арилгах, бууруулах
- Хаягдал бүтээгдэхүүнийг дахин ашиглах /хэрэв шаардлагатай бол сэргээн зассаны дараа/

Зураг 16. Ерөө голын дагуу хийсэн их цэвэрлэгээний ажлын явц

Үйлдвэрлэлийн болон ахуйн хаягдлаас үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт

Хүснэгт 11

№	Нөлөөллийн хэлбэр	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан
1	Ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлын нөлөөгөөр хөрс, ус, агаар бохирдох, ажилчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх	Хог хаягдлыг ангилан ялгаж, дахин ашиглах талаар сургалт зохион байгуулах, хог хаягдал устгах стандартын шаардлага хангасан цэг байгуулах /4 дэхь жилд/	Хог хаягдал ангилан ялгаж хаях зориулалттай хогийн савнуудыг ажилчдын хотхон, засварын газар, гал тогоо зэрэг шаардлагатай газруудад тавих ажлыг 4-р сард хийж гүйцэтгэсэн.	150.0	Уурхайн менежер
		Хог хаягдлыг цуглуулах савыг хангалттай хэмжээгээр байрлуулах		Үйл ажиллагаа ны зардлаас	Аж ахуйн ажилтан
2		Хатуу хог хаягдлыг цуглуулж нэгдсэн цэгт хүргэж устгаж байх	Үйлдвэрлэлээс гарсан хатуу хог хаягдал /Хуванцар сав, шил, лааз, гэх мэт / ангилан	Үйл ажиллагаа ны зардлаас	Аж ахуйн ажилтан

			хурааж 2-догч түүхий эд авах цэгт 9-рд сард нийлүүлэв.		
5		Хаягдал тосыг тусгай саванд цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт гэрээний дагуу тушаах	Шингэн хаягдал буюу тос маслыг битүүмжлэл сайтай саванд цулуулж, дахин боловсруулах зөвшөөрөл бүхий “Хай Би Ойл” ХХК-тай Техникийн хаягдал тос бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ байгуулан гэрээний дагуу 1600 литр хаягдал тос тушаасан.	270.0	Уурхайн менежер
6		Хаягдал дугуй болон төмрийн хаягдлыг ангилан ялган цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт тушаах	Үйлдвэрлэлээс гарсан хатуу хог хаягдал / төмөр, дугуй гэх мэт / ангилан хурааж 2-догч түүхий эд авах цэгт 9-рд сард нийлүүлэв.	Үйл ажиллагаа ны зардлаас	Уурхайн менежер
7		Хийсч тархсан болон үүссэн хог хаягдлын овоолгыг тогтмол цэвэрлэж хэвших	9-р сард уурхайн орчмын болон Ерөө голын дагуух хог хаягдлыг цэвэрлэж хогийн цэгт хаяв.	-	Аж ахуйн ажилтан
8		Хог хаягдлын хор уршиг, ангилан ялгах талаар ажиллагсдад сургалт явуулах /4 дэхь жилд/	Уурхайн ажилчдад өөрсдийн үйл ажиллагаанаас үүссэн хог хаягдал, түүнийг хэрхэн ангилан ялгах, боломжтойг дахин ашиглах талаар сургалтыг 5-р сард зохион байгуулсан.	50.0	Байгаль орчны ажилтан
		Дүн		470.0	

7 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Тухайн төслийг хэрэгжүүлсэнээс үүдэн байгаль орчин, нутгийн иргэд, ажиллагсадын амьдрах орчинд хэрхэн нөлөөлж байгаа, үзүүлж буй нөлөөлөл нь зохих стандартад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хязгаарт байгаа эсэхийг хянах, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг тухай бүр илрүүлэх, бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдал, шинээр үүсэн бий болсон нөхцөл байдалд ажиглалт, хяналт хийх зорилгоор Сэлэнгэ аймгийн “Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв”-тэй байгуулсан гэрээний дагуу Байгаль орчны төлөв байдлын хяналт шинжилгээг ус, хөрс, агаараас дээж авч шинжлэхэд хэвийн хэмжээнд байгаа нь шинжилгээний хариугаар батлагдсан. Дээрх шинжилгээнүүдийн хариу хэвийн гарсан бөгөөд шинжилгээний үр дүнг хавсралтаар оруулав.

Техникийн засвар үйлчилгээг хийхдээ тусгайлан бэлдсэн талбайд гүйцэтгэдэг бөгөөд шингэнийг зориулалтын саванд тосож аван, шүүлтүүрийг хатуу хог хаягдал буюу төмрийн хаягдалд тусад нь байрлуулсан.

Зураг 17. Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвөөс шинжилгээ хийж буй ажлын явц

- Цэвэр ус болон тунаах нуураас дээж авч буй ажлын явц

- Хөрс болон овоолгоос дээж авч буй ажлын явц

- Агаар болон уурхайн орчинд шинжилгээ хийж буй ажлын явц

Хүснэгт 12. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт

Байгаль орчны бүрэлдэхүүнд үзүүлэх нөлөөлөл	Хяналт шинжилгээний үзүүлэлтүүд	Хяналт шинжилгээ хийх байршил	Хугацаа давтамж	Арга ,аргачлал баримтлах стандарт	Зардлын тооцоо, төг
1. Агаар орчин					
Уурхайн үйл ажиллагаанаас орчинд тоосжилт үүсэх, тархах	Нийт тоосонцор PM10, PM2.5	Уурхайн бүсийн зонхилох салхины дээд болон доод талд карьер дээр	9-р сард	Агаарын чанар, техникийн ерөнхий шаардлага: MNS 4585:2007 MNS 3384-82. Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага MNS 4585-98. Агаар орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS 12.055-91. Ажлын байрны агаар дахь тоосны хэмжээг тодорхойлох Дэлхийн банк. Төрөл бүрийн ажлын орчин дахь дуу шуугианы хязгаарлалтууд, 2007.04.30	60,000
Түлшний шаталтаас үүсэх хорт хийгээр агаар бохирдох	SO ₂ , NO ₂	Уурхайн бүс болон карьер дээр	9-р сард		44,500
Машин механизмын ажиллагаа хөдөлгөөнөөр шуугиан үүсэх	Шуугианы түвшин	Уурхайн бүс болон бааз дээр	9-р сард		
2. Хөрсөн бүрхэвч					
Хөрс элэгдэл эвдрэлд орох бохирдох гадаргын унаган хэлбэр өөрчлөгдөх	Ялзмаг механик бүрэлдэхүүн давсны агууламж хөдөлгөөнт элемент	Нөлөөлөлд өртөөгүй болон нөхөн сэргээлт хийгдсэн талбайнууд	9-р сард	“Ариун цэврийн тухай” хууль: 7-р зүйл: 7.4, 7.5 Дээжлэлт хийхдээ MNS:3297:1991 MNS 3473:1983 MNS 4288:1995 MNS 5850:2008	-
Түлш тосолгооны материал болон хог хаягдлаар хөрс бохирдох	Хүнд металлын агууламж	Уурхайн засварын төв Шатахууны агуулах Хог хаягдлын цэг Автомашины зогсоол	9-р сард		-
3. Гадаргын болон газрын доорх ус					
Уурхайн технологийн хаягдал усаар ус орчин ба хөрс бохирдох	Ерөнхий хими ба хүнд металлын шинжилгээ	Ул хөрсний ус Элс угаасан ус Тунгаагуурын ус	9-р сард	Усны тухай хууль 2012.05.17, Ундны усны чанарын стандарт MNS 900:2018	39,500
Ажилчдын унд ахуйн усны эрүүл ахуйн шаардлага	Хими болон микро-биологийн шинжилгээ	Ундны усны цорго	9-р сард		65,000
Ахуйн хэрэглээний бохир усаар хөрс ус бохирдох	Хими болон микро-биологийн шинжилгээ	Цэвэрлэх байгууламжинд нийлүүлж буй болон гарч буй ус	9-р сард		34,500
4. Ургамлын аймаг					
Ургамал устгах өсөлт ургалт нь саатах төрөл зүйл	Ургамлын төрөл зүйл, бүрхэц биомасс дундаж	Төсөл хэрэгжиж буй талбай болон түүний ойр орчимд	6-9-р сард		Үйл ажиллагааны зардалд

өөрчлөгдөх бүрхэц биомасс багасах	өндөр, ховор нэн ховор ургамал	олон салаа зам хөрс эвдлэх аюултайг тооцож замын сүлжээг цэгцтэй болгож үйлдвэрийн технологийн замуудын эхэнд анхааруулах тэмдэг тавих, бусад тэмдэглэгээг засварлан, шинээр тавьж тэмдэгжүүлэв.			
5. Амьтны аймаг					
Амьтдын тоо толгой буурах, дайжих амьдрах орчин нь устах, идэш тэжээл нь хомсдох	Амьтдын төрөл зүйл бодгалийн тоо байрлал	Төсөл хэрэгжиж буй талбай болон түүний ойр орчимд хууль бус ан агнуураас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор сургалт ухуулга хийх ажлыг 8-р сард зохион байгуулсан.	8-р сард	Биологийн хүрээлэнгийн баталсан арга зүй	Үйл ажиллагаан ы зардалд
Дүн, мян.төг					243.5

8 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн үйл ажиллагааны туршид байгаль орчинд хамгийн бага сөрөг нөлөөтэйгээр үйл ажиллагаа явуулах үүрэг хүлээж, төслөөс үзүүлж байгаа сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ авч ажиллах боловч төслийн удирдлагын хэмжээнд онцгойлон анхаарч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд бий болж байна.

Байгаль орчныг хамгаалах болон аюулгүй ажиллагаатай холбогдсон сургалтыг 5 болон 8-р сард 2 удаа зохион байгуулсан. Үр дүнд ажилчдын байгаль орчны боловсролыг дээшлүүлж, хувь хүнээс үүдэлтэй бохирдол аливаа гэмтэл ослыг бууруулсан. Байгаль орчны удирдлагын тогтолцоо, нийгмийн хариуцлага болон эдийн засгийн үр өгөөжийг дээшлүүлэх, ирээдүйд гарч болзошгүй байгаль орчны эрсдэл, сөрөг нөлөөлөл, үр дагаварыг тодорхойлох, тэдгээрийн арилгах арга хэмжээ авах замаар учирч болзошгүй алдагдал, хохиролоос сэргийлэхэд чиглэсэн дүгнэлт, зөвлөмжтэй болсон.

Байгаль орчны удирдлагыг дараах чиглэлээр хэрэгжүүлж ажиллав. Үүнд:

- Байгаль орчныг хамгаалах, түүний биелэлтэнд хяналт тавих зорилгоор Байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитыг “Ногоо гэрэлт ирээдүй” ХХК-тай байгуулсан 2022/09 тоот гэрээний дагуу аудит хийлгэж хамтран ажиллаж байна.
- Байгаль орчныг хамгаалах болон хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй хариуцсан ажилтан уурхайн ажиллагсдад ХАБЭА-н хичээл болон зааварчилгааг тогтмол өгч ажиллав.
- Нөхөн сэргээлтийн болон байгаль хамгаалах ажлыг урьдчилан төлөвлөсний дагуу дэс дараалалтай хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд нөхөн сэргээлтийн ажлын явцыг орон нутгийн захиргаанд тайлагнаж байв.
- Уурхайн бүх ажлыг ил уурхайн аюулгүй ажиллагааны дүрмийн дагуу явуулсан.
- Байгалийн гэнэтийн аюултай үзэгдэл /газар хөдлөлт, үер, салхи шуурга/ болон үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сургалтыг 8-р сард зохион байгуулав.
- Уурхайн ажиллагсдын дунд байгаль хамгаалах талаар ухуулга яриа, сурталчилгааны ажлыг 5-р сард зохион байгуулсан.
- Хуурайшилт ихтэй үед хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах, гал түймрийг унтраах багаж хэрэгслийг бэлтгэж, байнга бэлэн байлгаж ажилласан.
- Уурхайн ухаш, усан сан, ус хураагуурууд болон суваг шуудуу нь хүн, мал, амьтан унах, живж осолдохоос сэргийлсэн хаалт хийж эргэн тойронд нь анхааруулах, хориглох санамж байршуулсан.
- Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан орчны хяналт шинжилгээний ажлыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд орчны хяналт шинжилгээ хийлгэх арга хэмжээ авч, ус, хөрс, агаарын бохирдол, хөрсний эвдрэл, элэгдэл, усны нөөцийн байдалд хяналт тавих зорилгоор Сэлэнгэ аймгийн “Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв”-тэй байгуулсан гэрээний дагуу хамтран ажиллав.

- Шатахуун хадгалах, түгээх станцын галын аюулгүй ажиллагааг найдвартай хангаж, тос шатахуун алдах, хаях, уурших явдлыг гаргахгүй байхад онцгой анхаарч ажилласан.
- Байгаль орчны менежментийн тайлангаа БОНХЯ-д болон орон нутгийн засаг захиргаанд цаг тухайд нь гаргаж өгч, хянуулахаар ажиллаж байна.

Хүснэгт 13. Удирдлага зохион байгуулалтын талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцах ажилтан
2	2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг Сэлэнгэ аймгийн БОГ-т тайлагнав.	2024.11 сард	300.0	Байгаль орчны ажилтан
3	Усны газраас “Ус ашиглуулах дүгнэлт” -ийг гаргуулав.	Жилд 1 удаа	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
4	Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанаас “Ус ашиглах зөвшөөрөл” авч “Ус ашиглах гэрээ” байгуулан ажиллав.	Жилд 1 удаа	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
5	“Бэрлэг Майнинг” ХХК нь Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын Засаг даргатай Нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулан гэрээний хүрээнд орон нутагт Байгаль орчинг хамгаалах талаар хэрэгжүүлсэн ажил, арга хэмжээг цаг тухайд нь танилцуулж харилцан уялдаатай ажиллав.	Үйл ажиллагааны турш	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
6	Орон нутгийн иргэдийг оролцоог идэвхижүүлэх, хангуулах, тэдний саналыг сонсох зорилгоор мөн БО-ыг хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлсэн ажлуудыг танилцуулах уулзалтыг хийж иргэдийн санал бодлыг солилцов.	10-р сард	300.0	Уурхайн дарга, Байгаль орчны ажилтан
7	Нийт ажиллагсдад байгаль хамгаалах, байгалийн баялаг ашиглах, асуудлаар сургалт зохион байгуулав. /4 дэхь жилд/	7-р сард	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгаль орчны ажилтан
8	Байгаль хамгаалах төлөвлөгөөнд заагдсан арга хэмжээний биелэлтэд тогтмол хяналт тавьж ажиллав.	Үйл ажиллагааны турш	Үйл ажиллагааны зардлаас	Уурхайн дарга, Байгаль орчны ажилтан
	Дүн		600.0	

Зураг 18. ХАБЭА, Байгаль хамгаалах, байгалийн баялаг ашиглах болон байгалийн
гэнэтийн аюултай үзэгдэл /газар хөдлөлт, үер, салхи шуурга/ болон үйлдвэрлэлийн ослоос
урьдчилан сэргийлэх сэдвээр зохион байгуулсан сургалтуудын явц

Зураг 19. “Ногоо гэрэлт ирээдүй” ХХК-аас
төлөвлөгөөт байгаль орчны аудит хийж буй ажлын явц

Зураг 20. Тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас баруун урагш тарьсан 3 наст
нарс модны суулгац тарьж буй ажлын явц ба үр дүн /6-10-р сар/

9 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Уурхайн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага түвшинд байлгах, байгаль орчны бохирдлоос сэргийлэх, тогтвортой уул уурхайг дэмжих үүрэг хүлээсэн бөгөөд ажилчид, орон нутгийн иргэд болон бусад сонирхогч талуудад төслийн байгаль орчны бодлого үйл ажиллагааг нээлттэй болгох, ажил хэрэгч харилцааг дэмжих үүднээс төслийн БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнан, хэлэлцүүлэх ажлыг 2024 оны 10-р сарын 15-ны өдөр Бэрлэгийн цагаан тохойн уурхайн оффист нутгийн оршин суугчдын төлөөллөөс Д.Отгонбаатар (Ерөө сум, 2-р багийн малчин), А.Энхбаатар, Өлзийбат (Бугант сум, 6-р багийн малчин), Б.Буянжаргал (Мандал сум, 6-р багийн малчин) нарын бүрэлдэхүүнтэйгээр хийсэн. Хамтарсан хурлын тэмдэглэлийг хавсралтаар оруулав.

Хүснэгт 13. Байгаль орчны менежементийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах оролцогч тал	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацаа давтамж	Зардал мин.төг	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг танилцуулах албан тушаалтан
Сум орон нутгийн иргэдийн хуралд	Танилцуулах болон санал хүсэлт авах	Нөхөн сэргээлт, нийгмийн хариуцлага	10 сард	Үйл ажиллагааны зардлаас	Компанийн захирал, Уурхайн дарга, Уурхайн байгаль орчин хариуцсан мэргэжилтэн, ХАБЭА хариуцсан ажилтан
Сум орон нутгийн ЗДТГ	Танилцуулах болон санал хүсэлт авах	Нөхөн сэргээлт, нийгмийн хариуцлага	Улирал тутам		
Орон нутгийн байгаль орчны байцаагч нарт	Танилцуулах болон санал хүсэлт авах	Үйл ажиллагааны сөрөг нөлөөллийн талаар	Улирал тутам		
Багийн засаг даргад	Танилцуулах болон санал хүсэлт авах	Үйл ажиллагааы талаар	10 сард		
Нутгийн оршин суугчдад	Танилцуулах болон санал хүсэлт авах	Нөхөн сэргээлт, нийгмийн хариуцлага	10 сард		

Зураг 21. Орон нутгийн иргэдийн төлөөлөлтэй хамтарсан хурал

2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗАРДЛЫН НЭГТГЭЛ

Хүснэгт 14

Д/д	Зардлын утга	Нийт зардал, мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээны зардал	2,560.0
2	Техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлын зардал	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан
3	Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлын зардал	
4	Дүйцүүлэн хамгаалах нөхөн сэргээлтийн ажлын зардал	
5	Удирдлага зохион байгуулалтын болон бусад арга хэмжээ	600.0
6	Хяналт шинжилгээний ажлын зардал	243.5
7	Осол, эрсдэлийн менежментийн ажлын зардал	150.0
8	Хог хаягдлын менежментийн ажлын зардал	470.0
Нийт зардлын дүн		4,023.5

